

Plan van aanpak Bestrijding van armoede bij kinderen

Verantwoordelijkheden

Bestuurlijke opdrachtgever
Ambtelijke opdrachtgever
Projectleider

Ariane Hollander
Edward van Leeuwen
Maaïke Boer

1 AANLEIDING VOOR DIT PLAN

1.1 Aanleiding

Naar aanleiding van de extra structurele subsidiegelden die de gemeenten vanaf 2017 krijgen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, heeft de PVDA van de Gemeente Veenendaal op 22 december 2017 de motie 'Vreemd aan de orde van de dag' ingediend. Met deze motie heeft de Raad unaniem besloten dat er in het voorjaar van 2017 een plan van aanpak moet liggen om armoede onder kinderen effectief te bestrijden. Het Rijk heeft via de decentralisatie-uitkeringen € 336.970 voor Veenendaal beschikbaar gesteld. De Raad heeft verzocht dit plan aanvullend aan het bestaande minimabeleid op te zetten en vindt het van belang dat een plan in samenwerking met kinderen, nationale en lokale instanties tot stand komt.

1.2 Drie fases

Het opstellen van maatregelen in de bestrijding van kinderarmoede, die effectief zijn en aansluiten bij de doelgroep vraagt tijd en onderzoek. Omdat de gelden dit jaar al beschikbaar zijn en we deze gelden natuurlijk niet onbesteed willen laten, is ervoor gekozen om het Plan van aanpak in 3 fases te verdelen:

1. 2017: Snel inzetbare maatregelen;
2. 2018: Maatregelen die iets meer tijd vragen in uitvoer of onderzoek;
3. Vanaf 2019: Structurele effectieve maatregelen.

Voor fase 1 is een apart document toegevoegd; 'Snel inzetbare maatregelen bestrijding kinderarmoede 2017' waarin deze scenario's verder worden uitgewerkt.

1.3 Niet alleen symptoombestrijding

We willen ons met de structurele maatregelen niet alleen richten op symptoombestrijdingen maar op het bestrijden van de oorzaak van de armoede. Er zijn tal van oorzaken aan te wijzen waarom mensen in de armoede geraken. Door oog te hebben voor de diverse oorzaken richten we ons op een bredere doelgroep dan alleen de kinderen van bijstandsgesinnen en hopen we ook 'verborgen armoede' inzichtelijk te krijgen. De belangrijkste oorzaken zijn¹:

- Ziekte;
- Werkeloos raken;
- Scheiden;
- Schulden;
- Erfelijke armoede en
- Meer uitgeven dan er binnen komt.

Er zijn in Nederland wel bepaalde risicogroepen aan te wijzen die een hoger risico lopen om in armoede te geraken, te weten:

- Eenoudergezinnen;
- Niet-westerse allochtonen;
- Werkende armen en
- Chronisch zieken.

Tijdens het onderzoek naar effectieve structurele maatregelen voor de aanpak van armoede onder kinderen zullen deze oorzaken en risicogroepen meegenomen worden.

Vanuit dit standpunt hebben we ook oog voor de morele discussie m.b.t. de verantwoordelijkheid van ouders en het hierbij horende financieel verantwoord gedrag.

---

¹ <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal/133342-onder-welke-groepen-in-nederland-komt-armoede-voor.html>

1.4 Relatie met het project 'Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal'

In 2016 is het project 'Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal' gestart waarbij we door middel van een buurtgerichte en integrale aanpak willen bereiken dat de inwoners inzicht krijgen in hun eigen behoefte in de aanpak van armoede en schulden. Deze behoefte leggen we vervolgens naast het aanwezige aanbod van alle maatschappelijke organisaties in Veenendaal. Op basis van deze analyse stellen we, in samenwerking met de inwoners, een plan op voor de ontwikkeling van nieuwe vormen van dienstverlening in combinatie met verdieping en verspreiding van huidige dienstverlening. Om ervoor te zorgen dat we doordringen tot in de haarvaten van de buurt, richten we ons op de gehele doelgroep in de pilot-buurt. Zo hopen we ook 'verborgen armoede' inzichtelijk te krijgen en de bewoners te bereiken vóórdat de financiële problemen oplopen.

Belangrijkste resultaat is een aanzet tot een structureel aanbod waarbij de randvoorwaarden om 'mee te kunnen doen' in de maatschappij voor kwetsbare doelgroepen, in het bijzonder kinderen die opgroeien in arme gezinnen en hun gezinssysteem, geborgd zijn. Daarnaast zijn er preventieve maatregelen op maat voor financieel kwetsbare groepen, jongeren en ouderen, om te voorkomen dat ze in de financiële problemen komen.

Voor dit project waren subsidiegelden aangevraagd bij het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid. Deze subsidie is afgewezen op grond van het feit dat de gemeente geen aanvrager mag zijn. Er is vervolgens een herziende aanvraag ingediend uit naam van Vitras. Naar verwachting zal deze aanvraag ook afgewezen worden, vanwege het bereiken van het subsidieplafond. Voor de cofinanciering van de subsidie was reeds een bedrag aangevraagd vanuit het reserve sociaal domein. Dit bedrag is, vooruitlopend op de afwijzing van de subsidie, verdubbeld waardoor het project 'Buurtgerichte aanpak armoede' alsnog doorgang kan vinden.

De snel inzetbare maatregelen van fase 1 en 2 zullen tijdens het project 'Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal' worden geëvalueerd. Doelstelling is om vervolgens eind 2018 te komen met een structureel plan van effectieve maatregelen om (kinder)armoede tegen te gaan.

1.5 Formulering probleemstelling

Er is een plan van aanpak opgesteld voor de effectieve aanpak van kinderarmoede in Veenendaal waarbij alle relevante (maatschappelijke) partners worden betrokken en er een differentiatie zal zijn tussen tijdelijke en structurele maatregelen.

2 WAT BESTAAT ER AL IN VEENENDAAL

In Veenendaal is er al veel geregeld om kinderen die in armoede opgroeien te ondersteunen. Onderstaande regelingen kent de Gemeente Veenendaal al specifiek voor kinderen en hun ouders²:

2.1 Bestaande regelingen voor kinderen

Onderstaande regelingen kent de Gemeente Veenendaal specifiek voor kinderen. Ze zijn onderverdeeld per inkomenscategorie:

2.1.1 *Inkomen tot 110% van het sociaal minimum*

- De geld-terug-regeling: Elk gezinslid heeft recht op een bedrag voor culturele of sportieve vrijetijdsbesteding.
- De geld-terug-regeling extra voor kinderen tot 18 jaar: Voor kinderen van 4 tot 18 jaar bestaat de geld-terug-regeling extra. Per kind is er € 140,00 extra. De regeling is bedoeld voor:
  - Cursussen kunstzinnige vorming
  - Kosten van een zwembadbezoek
  - Lidmaatschap hobbyvereniging, scouting, sportvereniging (met sportkleding en attributen) en toneel, dans, muziek of zangvereniging
  - Schoolreisjes, schoolkampen en schoolexcursies
  - Ouderbijdrage voor school
  - Huiswerkbegeleiding
- Computerregeling: Via de Computerregeling hebben ouders de mogelijkheid om eens per 5 jaar een computer en printer te kopen voor hun kind(eren). De vergoeding bedraagt maximaal € 500,- per gezin.

2.1.2 *Inkomen tot 125% en 130% van het sociaal minimum*

- Het Jeugdsportfonds + vergoeding diplomazwemmen (norm = 125% maar deze wordt ruim gehanteerd, we kijken naar de persoonlijke situatie)

2.2 Bereik van de regelingen

Binnen het huidige software systeem van Bureau Minimaregelingen (AMC) is het niet mogelijk om op informatie op individueel kindniveau te achterhalen³. De Geld-Terug-Regeling en de Geld-Terug-Regeling Extra zijn beiden gezinsbudgetten. Dat houdt in dat budgetten bij één persoon in het gezin worden geregistreerd. Dat gebeurt altijd bij de hoofdcliënt. Bij de Geld-Terug-Regeling Extra weten we zeker dat dit alleen voor kinderen is, bij de Geld-Terug-Regeling niet.

Samenvattend is het bereik van de huidige regelingen als volgt, in bijlage 1 staat dit verder uitgewerkt:

Regeling	Percentage bereik
Geld Terug Regeling	49 % van de huishoudens met kinderen en 62 % van de rechthebbende kinderen
Geld Terug Regeling Extra	30 % van de huishoudens en 39 % van de rechthebbende kinderen
Computerregeling	38 % van de huishoudens met rechthebbende kinderen
Jeugdsportfonds	15 % van de rechthebbende kinderen

Duidelijk is dat niet gehele doelgroep wordt bereikt. Wat de reden hiervan is, is niet bekend maar dit zal gedurende fase 3 worden onderzocht.

² In het Integraal beleidskader Activerende minimabeleid 2015-2018 worden deze regelingen verder toegelicht

³ In het nieuwe softwaresysteem dat wordt uitgewerkt in het document 'Snel inzetbare maatregelen tegen kinderarmoede 2017' is deze informatie wel te filteren.

2.3 Regelingen voor volwassenen

Naast de regelingen voor kinderen kent de Gemeente Veenendaal nog aanvullende regelingen voor volwassenen, waar de ouders gebruik van kunnen maken en indirect de kinderen ook van profiteren:

- Kwijtschelding Gemeentelijke heffingen
- Eigen bijdrage kinderopvang
- Individuele inkomenstoeslag
- De geld-terug-regeling
- Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten
- Collectieve ziektekostenverzekering
- Compensatie schoonmaakondersteuning
- Bijzondere bijstand

3 WAT IS ARMOEDE

3.1 Wat is armoede?

Armoede is geen probleem uit het voorbije verleden.⁴ We spreken van armoede wanneer iemand gedurende langere tijd niet de middelen heeft om te kunnen beschikken over de goederen en voorzieningen die in zijn samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. Het meest strikte criterium aan de hand waarvan dit kan worden gemeten, gaat uit van een basisbudget. Dat omvat de uitgaven die minimaal nodig zijn voor onvermijdbare, basale zaken, zoals voedsel, kleding en wonen⁵. Het basisbudget is ongeveer 102% van het sociaal minimum. In 2007, het jaar voorafgaand aan de crisis, waren volgens deze benadering 582.000 mensen in Nederland arm (3,7%). Sindsdien is het aantal armen in Nederland flink gestegen, tot 810.000 personen (5,1%) in 2014. Volgens een andere methode, het 'niet-veel-maar-toereikend-criterium' – het budget dat minimaal nodig is voor sociale participatie, zoals het lidmaatschap van een sportvereniging – is het aantal armen gestegen van 843.000 in 2007 (5,4 procent) naar zo'n 1.2 miljoen in 2014 (7,6%). Het 'niet-veel-maar-toereikend-criterium' bedraagt ongeveer 112% van het sociaal minimum.

Naar verwachting zal het aantal armen in de periode 2015-2017 licht dalen. Daar staat tegenover dat het aantal mensen dat langdurig in armoede leeft, juist stijgt. Kinderen tot en met 12 jaar lopen extra risico op armoede. In 2014 leefden zo'n 288.000 kinderen (12%) in een huishouden met een inkomen onder het niet-veel-maar-toereikend-criterium.

3.2 Nieuwe doelgroepen

Naast de groep gezinnen die rond moet komen van een inkomen onder het niet-veel-maar-toereikend-criterium, is er de laatste jaren een toename van groepen 'nieuwe armen'. Uit onderzoek van het Nibud blijkt vooral het traditionele kostwinnersgezin met een modaal inkomen het financieel zwaar te hebben⁶. Zij hebben geen recht op zorg- en huurtoeslag en vallen buiten alle rechten op gemeentelijke minimaregelingen. Hierdoor komen zij mogelijk onderaan de streep lager uit dan mensen met een inkomen op het sociaal minimum. Dezelfde risico's zien we terugkomen bij zzp'ers.

3.3 Armoede in Veenendaal

In 2015 moest 6,2% van de 26.111 huishoudens in Veenendaal rondkomen van een inkomen tot 101% van het sociaal minimum⁷. Verhogen we dit percentage naar 125% van het sociaal minimum, dan komen we zelfs al uit op 16,7% van de huishoudens in Veenendaal. Vanwege een verminderd recht op inkomens gerelateerde regelingen is het besteedbaar inkomen van deze groepen ongeveer gelijk.

Percentage huishoudens met een inkomen tot ...% van het sociaal minimum

	101%	105%	110%	115%	120%	125%
Veenendaal	6,2%	8,4%	11,4%	13,4%	14,6%	16,6%

Tabel 1 Minimascan 2015 Stimulanz o.b.v. gegevens

In de Veense huishoudens die rond moeten komen van dit minimale budget van 125% van het sociaal minimum, groeien 2.130 kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar op.

Aantal kinderen < 18 jaar in huishoudens met een inkomen tot ..% van het sociaal minimum.

	101%	105%	110%	115%	120%	125%
Veenendaal	1.010	1.360	1.720	1.810	1.970	2.130

Tabel 1 Minimascan Stimulanz o.b.v. gegevens CBS

⁴ Zie voor een overzicht met literatuurverwijzingen Hoff e.a., Armoede in Kaart (SCP 2016).

<www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2016/Armoede_in_kaart_2016>

⁵ https://digitaal.scp.nl/armoedeinkaat2016/waar_ligt_de_armoedegrens/

⁶ <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-traditioneel-kostwinnersgezin-met-modaal-inkomen-heeft-het-financieel-gezien-zwaar/>

⁷ Minimascan Stimulanz 2015

Landelijk onderzoek⁸ heeft uitgewezen dat kinderen die opgroeien in armoede een groter risico hebben om later zelf ook in armoede te geraken. Mede om deze reden heeft de staatsecretaris extra structurele en projectgelden vrijgemaakt ter bestrijding van armoede onder kinderen en andere kwetsbare groepen.

3.4 Verborgene armoede

In hoofdstuk 1 spraken we al over de vele diverse oorzaken van armoede en het ontstaan van 'nieuwe armen'. Hier is echter nog slecht zicht op te krijgen. De cijfers zoals genoemd in de vorige paragraaf zijn dan ook maar een deel van de doelgroep waar wij ons bij de structurele aanpak van kinderarmoede op gaan richten. Doelstelling om naar de situatie van het kind te kijken, ongeacht de oorzaak van de armoede. Hier zullen we een grote rol voor de scholen weggelassen. Zij hebben goed zicht op de kinderen waar in het gezin geen geld is voor bijvoorbeeld de noodzakelijk schoolbenodigdheden. Door de scholen de mogelijkheid te geven om kinderen aan te dragen waarvan zij signaleren dat het kind niet volledig kan 'mee doen', wordt de reden van de armoede ondergeschikt aan het belang van de ontwikkeling van het kind.

Doormiddel van deze aanpak en het project 'Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal' hopen we in de beschrijving van de structurele effectieve aanpak van armoede onder kinderen van 2019 meer te kunnen zeggen over de omvang van de groep kinderen dat opgroeit in armoede in Veenendaal.

---

⁸ file:///C:/Users/maait/Downloads/http___www.scp.nl_8080_gvisapi_dsplug.pdf

4 WIE BEHOORT TOT DE DOELGROEP “KINDEREN”

4.1 Inkomen van de ouders

In Veenendaal groeiden in 2015 1.010 kinderen op in een gezin dat moest rondkomen van het sociaal minimum. Verhogen we dit percentage naar 125% van het sociaal minimum dan verdubbelt het aantal kinderen. Het netto-inkomen van deze gezinnen is weliswaar hoger maar vanwege een verminderd recht op inkomensafhankelijke regelingen is hun besteedbaar inkomen ongeveer gelijk of zelfs lager. Om deze reden willen wij ons richten op een zo breed mogelijke doelgroep van kinderen in armoede.

We zullen ook oog hebben voor andere risicovolle situaties, zoals:

- Kinderen van ouders in de schuldhulpverlening;
- Kinderen van ouders die een meer uitgeven dan er binnen komt;
- Kinderen van ouders met een psychiatrische problematiek;
- Kinderen in traditionele kostwinnersgezinnen met een modaal inkomen ('nieuwe armen');
- Overige verborgen armoede.

4.2 Leeftijd

We richten ons op kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar ongeacht de woonsituatie. Aangezien de behoefte per leeftijdscategorie zal variëren is het mogelijk dat een maatregel ingezet wordt voor de gehele of een deel van de doelgroep.

4.3 Criteria

In de bestuurlijke afspraken tussen VNG en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid staat het volgende:

“Kinderen (0-18) uit gezinnen met een laag besteedbaar inkomen die door geldgebrek niet kunnen meedoen op het gebied van sport of cultuur, met sociale activiteiten op school of in hun vrije tijd, komen hiervoor in aanmerking.”

Zoals beschreven in paragraaf 3.4 kunnen we hier nog geen exacte aantallen aan koppelen. Vanwege de grote variatie in herkomst van een laag besteedbaar inkomen, willen we op voorhand geen inclusie- en exclusiecriteria stellen. De verwachting is dat we deze vanuit het project 'Buurtgerichte armoede in Veenendaal' gaan vaststellen.

4.4 Bereiken van de doelgroep

Maar hoe bereik je nou in 2017 en 2018 (fase 1 en 2) al de gehele doelgroep voordat deze inzichtelijk is gemaakt in fase 3. Hiervoor zien wij een belangrijke rol voor de scholen en overige intermediairs. Zij kennen de kinderen en zien welke kinderen vanwege geldgebrek niet 'mee kunnen doen' of hun kansen niet optimaal kunnen grijpen. Door te vertrouwen op het oordeel van de scholen (en overige intermediairs) verwachten we zowel de kinderen die opgroeien in een gezin dat moet rondkomen van het sociaal minimum te bereiken als kinderen die om andere redenen opgroeien in armoede⁹.

---

⁹ Zie paragraaf 1.3 en 3.2

5 WAT IS ER AL ONDERZOCHT

Aanpak van armoede is een hot topic. Er gebeurt al van alles in Nederland. We hoeven niet opnieuw het wiel uit te vinden. In dit hoofdstuk zetten we een aantal onderzoeken of projecten uiteen die bewezen resultaten bieden die aansluiten bij onze aanpak. Met name in de structurele aanpak van fase 3 zullen we zo veel mogelijk gebruik maken van deze onderzoeken.

5.1 De Kinderombudsman

De Kinderombudsman heeft in juni 2013 zijn rapport uitgebracht over kinderen in armoede. Hieronder de belangrijkste aanbevelingen¹⁰:

1. Het is van groot belang dat gemeenten een armoedebeleid ontwikkelen dat specifiek gericht is op kinderen, gezien het feit dat 1 op de 9 kinderen in armoede leeft.
2. Ontwikkel een visie met een integrale aanpak van armoede onder kinderen.
  - a. Verbeter de toegankelijkheid van voorzieningen en maak een aanvraag indienen eenvoudig.
  - b. Betrek kinderen vroegtijdig bij het beschikbaar maken van voorzieningen
3. Gemeenten wordt aanbevolen een kindpakket samen te stellen, waarvan de onderdelen rechtstreeks ten goede komen aan kinderen. Dit pakket geldt voor kinderen in een huishouden met een besteedbaar inkomen onder de norm van 120% van het sociale minimum.
4. Organiseer een compleet aanbod voor kinderen in armoede. De Kinderombudsman roept gemeenten hiervoor op hun beleid in te richten met behulp van publiek-private samenwerking
5. Zowel Rijksoverheid, als de gemeentelijke overheden wordt aanbevolen het armoedebeleid gericht op kinderen, te monitoren.
6. De Rijksoverheid dient de gemeenten gericht aan te sporen en aan te spreken, gezien haar verplichting voortvloeiend uit het Kinderrechtenverdrag.

5.2 ConsultingKids

Kinderen kijken op een heel andere manier naar problemen dan volwassenen. Voor het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een reden om ConsultingKids te vragen hoe armoede bij kinderen het beste aangepakt kan worden.

Consulting Kids gaat in 2017 daarom op tien basisscholen in tien verschillende gemeenten verspreid over het land met kinderen in gesprek. De vragen die Consulting Kids aan de kinderen voorlegt zullen vooraf samen met de gemeenten, Stichting Leergeld, het Jeugdsportfonds, het Jeugdcultuurfonds, Stichting Jarige Job, het Nationaal Fonds Kinderhulp en de Kinderombudsman worden vormgegeven, zodat de antwoorden hen kunnen helpen bij een betere vormgeving van hun beleid.

5.3 Huiswerkbegeleiding

In de gemeente Enschede starten ze in 2017 een project gestart waarbij ouders van kinderen die rond moeten komen van 110% van het sociaal minimum een tegoedbon krijgen van € 600,- per jaar voor huiswerkbegeleiding¹¹. Het project duurt drie jaar en er kunnen jaarlijks 250 kinderen meedoen van de 1800 kinderen die in de gemeente Enschede in aanmerking zouden komen voor zo'n regeling.

Het projectplan wordt opgevraagd en er wordt een verzoek gedaan op de hoogte te worden gehouden van de resultaten.

---

¹⁰ <https://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/NP6621309DigitaleBrochureARMOEDEDEF.pdf>

¹¹ <http://www.tubantia.nl/regio/enschede-en-omgeving/enschede/audio-enschede-geeft-4-5-ton-voor-huiswerkbegeleiding-armede-kinderen-1.6377160>

5.4 Movisie

Movisie is een landelijk kennisinstituut en adviesbureau voor het Sociale Domein. In maart 2016 hebben zij een handreiking opgesteld: "Wat werkt bij de aanpak van armoede"¹².

Volgens Movisie zijn de volgende factoren van bewezen succesvolle waarde in de bestrijding van armoede:

1. Versterken van psychologisch kapitaal
  - a. Versterken veerkracht, volharding en creativiteit helpt bij het oplossen van problemen en vermindert spanningen.
  - b. Het aanspreken van eigen kwaliteiten, het ontwikkelen van vaardigheden, zelfvertrouwen en zelfbewustzijn en het stimuleren van maatschappelijke participatie.
  - c. Het actief opzoeken van mensen in hun eigen leefomgeving haalt mensen (ook zorgmijders en zorgmissers) uit hun sociale isolement.
2. Vergroten van sociaal kapitaal
  - a. Vergroten van steun familie, vrienden of bureu.
  - b. Lotgenoten contact bevorderen.
  - c. Versterken vermogen om problemen samen met anderen aan te pakken. • Sociale infrastructuur in de buurt ondersteunt én activeert kwetsbare groepen. • Inzetten buddy's, maatjes, mentor of coach.
3. Stimuleren van maatschappelijk kapitaal
  - a. Samen staan we sterker dan alleen: belangengroepen, cliëntenraden en zelforganisaties kunnen veranderingen aankaarten zoals de toegankelijkheid van (buurt) voorzieningen en het beïnvloeden van sociale wet- en regelgeving. Investeren in opleiding en arbeid (economisch kapitaal)

5.5 Psychologische effecten van armoede

Tevens zal er aandacht zijn voor de psychologische effecten van armoede mede van het populaire onderzoek van de econoom Sendhil Mullainathan (Harvard) en de psycholoog Eldar Shafir (Princeton) dat een licht werpt op de vraag hoe een gebrek aan geld menselijk gedrag beïnvloedt. Het laat zien dat een tekort aan geld het denken van mensen – de 'mentale bandbreedte' – zodanig in beslag neemt, dat zij vrijwel volledig zijn gericht op het overleven op de korte termijn. Hierdoor nemen mensen voor de lange termijn minder verstandige beslissingen.¹³

---

¹² https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Wat-werkt-bij-armoede-def%20%5bMOV-9411591-1.0%5d.pdf

¹³ Sendhil Mullainathan en Eldar Shafir, *Schaarste. Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen* (Amsterdam 2013).

6 WIE ZIJN “STAKEHOLDER”

Er zijn veel stakeholders te benoemen bij de aanpak van kinderarmoede. Al deze stakeholders zullen worden betrokken bij de structurele aanpak van kinderarmoede:

- Kinderen;
- Ouder/ verzorgers;
- Scholen (basis- middelbaar en voortgezet onderwijs);
- Leerlingraden van scholen;
- Centrum voor Jeugd en gezin;
- Jeugdhulpinstellingen;
- Sport-, muziek- en overige verenigingen;
- Kerken, moskeeën en overige religieuze organisaties;
- Politieke partijen > portefeuille sociale zaken;
- Budget Advies Centrum;
- Schuldhulpmaatjes;
- Kerk & minima;
- Diaconaal platform;
- Stichting Noodfonds;
- Huisartsen;
- Vluchtelingenwerk;
- Jeugdsportfonds/ Jeugdcultuurfonds;
- Stichting Leergeld;
- Sportservice Veenendaal;
- Voedselbank;
- Sinterklaasbank;
- Speelgoedbank;
- Bo viert feest;
- Taalmaatjes;
- St. Taubah;
- St. Doorgeefluik;
- Veilig Thuis;
- Kinderopvang/ Buitenschoolse opvang;
- Bibliotheek;
- Speltheek;
- Overige betrokken partners.

Op welke wijze we de stakeholders zullen betrekken zal verder worden beschreven in het volgende hoofdstuk.

7 AANPAK

Om tot een structureel plan te komen is onze insteek om ons in 2017 te richten op snel inzetbare maatregelen en in 2018 op maatregelen die iets meer tijd vragen om te organiseren. Doormiddel van het project 'Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal' kan het effect van deze maatregelen worden gemonitord en geëvalueerd. Een van de resultaten van het project 'Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal' is dat we weten waar de kinderen zelf behoefte aan hebben en welke kansen en mogelijkheden zij zien. Met de resultaten van dit project zal er een structureel plan worden opgesteld vanaf 2018 om armoede onder kinderen effectief te bestrijden.

7.1 Planning

7.1.1 Tijdsplanning

Dit Plan van Aanpak zal worden ingediend in de Raad van 22 juni 2017. Voordat het kan worden aangeleverd bij de Raad is er een advies gevraagd aan de Cliëntenraad E&W en de Jongerenraad.

De planning ziet er als volgt uit:

College	28-2
Aanleveren Cliëntenraad E&W	1-3
Aanleveren Jongerenraad	1-3
Antwoord Cliëntenraad W&I	5-4
Antwoord Jongerenraad	5-4
Aanleveren College	11-4
College	18-4
Aanleveren Raad	26-4
Raad	22-6

7.1.2 Jongerenraad/ Cliëntenraad E&W

Vanwege de belangrijke rol van de Jongerenraad in dit project, heeft er in februari reeds vooroverleg plaatsgevonden met de Jongerenraad van Veenendaal. Daarnaast zal hen de vraag worden gesteld om te inventariseren waar de kinderen/jongeren zelf behoefte aan hebben en wat zij hier zelf aan kunnen bijdragen. Hoe zij dit doen laten we aan hen over. Hierbij zullen we ook weer de aansluiting zoeken bij het project 'Buurtgerichte armoede in Veenendaal'.

Naast de Jongerenraad is ook de Cliëntenraad van W&I een belangrijk adviesorgaan in deze. Met hen is ook voorafgaand aan de formele aanlevering van de adviesaanvraag, meermaals overleg.

7.1.3 Projectgroep

Na akkoord van het College zal er een projectgroep worden samengesteld met als

- Bestuurlijk opdrachtgever: Arianne Hollander
- Ambtelijk opdrachtgever: Edward van Leeuwen
- Projectleider: Maaïke Boer

Het zal een kleine projectgroep (vanuit WMO/ CJG/ extern) zijn waarbij we op indicatie expertise invliegen en laten aanhaken.

Deze projectgroep wordt al samengesteld voor de Raadvergadering, zodat er reeds contacten gelegd kunnen worden met betrokken instanties zoals de scholen en de middenstand. Plannen kunnen hierdoor sneller in gang worden gezet na vaststelling van de Raad.

7.1.4 Workshops/ Ronde tafelgesprekken

Na goedkeuring door de Raad organiseren we een lokale bijeenkomst met workshops waarbij alle genoemde stakeholders worden uitgenodigd. Vanwege de vakantieperiode zal deze omstreeks september 2017

gepland worden. Vanuit deze workshop hopen we nog meer informatie op te halen over de signalen die de stakeholders zien en de ideeën die zij hebben. Doelstelling van deze workshop is het betrekken van alle stakeholders bij de te ontwikkelen structurele maatregelen in de bestrijding van armoede onder kinderen. Na deze bijeenkomst organiseren we mogelijk nog rondetafelgesprekken om deze ideeën verder uit te diepen.

7.2 Platform kinderarmoede

In samenwerking met de aanwezige stakeholders bij de workshops en rondetafelgesprekken zal er een Platform Kinderarmoede worden opgericht. Doelstelling van dit platform is het vergroten en versterken van de samenwerking tussen de stakeholders. Elkaar informeren waar eenieder mee bezig is op het gebied van kinderarmoede zodat er zo veel mogelijk gezamenlijk opgetrokken kan worden en men gebruik kan maken van elkaars expertise. Afhankelijk van de wensen van de stakeholders zal de gemeente faciliteren dat het platform enkele keren per jaar bij elkaar komt.

Vanuit dit platform zal de wens worden onderzocht naar het aanstellen van een armoederegisseur.

7.3 2017: snel inzetbare maatregelen

In 2017 willen we tijdelijke maatregelen inzetten die snel inzetbaar zijn. Ze vragen geen uitgebreid onderzoek of organisatie. In het document 'Snel inzetbare maatregelen tegen kinderarmoede 2017' worden onderstaande mogelijkheden verder uitgewerkt, zodat er door de Raad gedegen keuzes gemaakt kunnen worden.

- Nieuw softwaresysteem minimaregeling (AMCNEXXT) met:
  - Activerend Kindpakket
- Maatregelen ter doorbreking van erfelijke armoede:
  - Vergoeding schoolbenodigdheden
  - Huiswerkbegeleiding
  - Uitbreiding computerregeling
  - Schoolfonds voor sociale activiteiten
  - Campagne voor jongeren (Facebook/ app)
- Maatregelen zodat kinderen weer 'mee kunnen doen':
  - Aansluiting bij het Jeugdcultuurfonds
  - Extra subsidie Jeugdsportfonds
  - Vergoeding mobiele telefoon voor jongeren
- Maatregelen ter bevordering van de eigenwaarde:
  - Sociale activiteitenpakket
  - Nieuwe kleding pakket

We richten ons, conform de subsidievoorwaarden, op ondersteuning in natura en niet in de vorm van geld!

7.4 2018: maatregelen die iets meer tijd vragen

Enkele maatregelen die overwogen kunnen worden in de aanpak van kinderarmoede zijn niet direct inzetbaar maar kosten iets meer tijd. Onderstaande maatregelen zullen naar verwachting vanaf 2018 ingezet kunnen worden.

7.4.1 Verhoging inkomensgrens Geld Terug Regeling (GTR) en Computerregeling

Een van de maatregelen dat is aangedragen door de Raad is het verhogen van de inkomensnorm van de GTR, GTR-extra en de Computerregeling. Vanuit de subsidievoorwaarde, dat het maatregelen in natura betreft, zou dit niet zijn toegestaan. Indien de Raad echter de keuze maakt om met de GTR, de GTR-extra en de Computerregeling aan te sluiten bij AMCNEXXT en het hieraan gekoppelde kindpakket, dan wordt het een naturaregeling.

Om de keuze te maken tot de verhoging van de inkomensnorm van 110% van het sociaal minimum naar 120% of 130% van het sociaal minimum, zal er aan het Nibud de opdracht worden gegeven een onderzoek te doen naar de effecten van de inkomensondersteunende maatregelen.

Met deze resultaten zal er voor eind 2017 een voorstel komen met betrekking tot de verhoging van de inkomensnorm.

7.4.2 Opzetten educatief centrum

We vragen een partner in het sociaal domein een educatief centrum in te richten, waar naast leren leren, ook aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden en het versterken van het zelfbeeld. De instroom wordt georganiseerd in samenwerking met scholen en partners uit het sociaal domein. In de begeleiding wordt samengewerkt met ouders, school en waar gewenst hulpverleners. In de begeleiding wordt gewerkt met rolmodellen. Het educatief centrum zal een aansluitend aanbod zijn t.o.v. de vergoeding voor huiswerkbegeleiding zoals genoemd in de 'Snel inzetbare maatregelen' in fase 1.

7.4.3 Aansluiting bij stichting Leergeld

Stichting Leergeld richt zich op het voorkomen van sociale uitsluiting van kinderen uit gezinnen met minimale financiële middelen, door deze kinderen weer mee te laten doen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten. Leergeld biedt kansen aan kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar om te kunnen deelnemen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten. Het kan hierbij gaan om activiteiten voor kinderen op het gebied van onderwijs, sport, cultuur of welzijn, zoals meedoen aan schoolreisjes, muziekles of lid worden van een sport- of scoutingvereniging. Leergeld biedt deze kinderen daarmee een springplank, waardoor zij opbloeien, kennis en vaardigheden ontwikkelen en eigenwaarde krijgen.

Er lijkt een overlap tussen stichting Leergeld, Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds maar zij werken zeer intensief samen dus dubbele aanvragen zijn niet mogelijk¹⁴.

Indien er niet wordt gekozen voor een uitbreiding van het kindpakket, kan stichting Leergeld een goede aanvulling zijn voor benodigdheden voor school. Tegenwoordig is een kind meer nodig dan alleen boeken om goed onderwijs te kunnen volgen. Denk hierbij aan een fiets, een rekenmachine, een atlas, een laptop/tablet, enz.

Kanttekening

Stichting Leergeld is nog niet actief in de gemeente Veenendaal. Het opzetten van een stichting Leergeld in de gemeenten Veenendaal en is een omvangrijke klus. Er moet een stichting worden opgericht met een eigen bestuur en een groep vrijwilligers. De landelijke stichting Leergeld kan hierbij ondersteunen maar de oprichting moet in handen liggen van de gemeente of een maatschappelijke partner.

7.4.4 Vakantieweken Humanitas

Humanitas organiseert elk jaar de Kindervakantieweken. De selectie van kinderen die daarvoor in aanmerking komen geschiedt via hulpverlenende instanties, onderwijzers of andere betrokkenen bij de ondersteuning van gezinnen in armoede met kinderen in de betrokken gemeenten. De kosten van een week vakantie bedragen per kind € 475,- (prijsspeil 2016).

Qua tijdsplanning was het niet mogelijk om dit voor 2017 te realiseren.

7.5 Structurele maatregelen

In februari 2017 is er een subsidieaanvraag verstuurd naar het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het project Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal. Het hoofddoel van de pilot wordt de aanpak van erfelijke armoede. Het plan is om vanuit een wijk- en gezinsgerichte benadering te onderzoeken wat kinderen en hun systeem nodig hebben om de erfelijke armoede te doorbreken. We willen dit gaan uitvoeren in de buurt Engelenburg waardoor we alle gezinnen kunnen benaderen. De verwachting is dan tevens dat we golfbeweging teweeg kunnen brengen. Vanuit de gesprekken met de gezinnen willen we projecten opstellen en/of beleidsvoorstellen doen voor een structurele benadering van het doorbreken van erfelijke armoede. Het gehele project wordt uitgevoerd in co-creatie met betrokken partners zodat de juiste

---

¹⁴ Zie [file:///C:/Users/maait/Downloads/alle-kinderen-kansen-bieden-we-doen-het-samen%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/maait/Downloads/alle-kinderen-kansen-bieden-we-doen-het-samen%20(2).pdf) voor het gezamenlijke aanbod dat zij hebben gedaan aan de gemeenten.

organisaties de bij hen behorende taken uitvoeren. Zo zullen het CJG, Veens en Vitras worden betrokken bij het uitvoeren van de huisbezoeken bij de gezinnen, de thuiszorgorganisaties bij de ouderen en het CJG en 24Aktief bij de jongeren.

We willen dit project gebruiken om te onderzoeken waar kinderen behoefte aan hebben om mee te kunnen doen als een volwaardig lid van de maatschappij, 'erbij te kunnen horen' en de erfelijke armoede te kunnen doorbreken. De doelstelling is om voor eind 2018 te komen tot een methodiek die toepasbaar is voor geheel Veenendaal.

7.6 Communicatie

Naar aanleiding van het Raadsbesluit en het plan van aanpak maken we een persbericht en de portefeuillehouder licht het besluit toe in het wekelijkse persgesprek. Verder worden alle stakeholders op de hoogte gebracht van het besluit, het komende proces/plan en hun rol hierin. Nog voordat het besluit openbaar wordt. De Cliëntenraad en de Jongerenraad zijn al nauw betrokken bij dit onderwerp.

Verder helpt team communicatie met het opstellen van een communicatieplan voor het plan van aanpak en de keuzes die de Raad maakt. We kijken daarbij goed naar hoe we de doelgroepen het beste kunnen bereiken en zetten daarvoor de juiste middelen in. We geven de Jongerenraad een actieve rol in de communicatie naar de kinderen/jongeren en vragen deze raad advies over de inzet van middelen om jongeren te bereiken. Het communicatieplan zal tevens worden voorgelegd aan de Cliëntenraad W&I voor advies (informeel).

7.7 Budget

De uren van medewerkers die worden besteed aan de ontwikkeling van de maatregelen zullen worden ingezet vanuit de reguliere uren en het reguliere minimabudget.

De nieuwe in te zetten maatregelen zullen allen worden gefinancierd vanuit de extra structurele gelden van € 336.970 voor de bestrijding van kinderarmoede. Deze gelden worden alleen ingezet voor de maatregelen zelf. De voorbereiding en het onderzoek naar de structurele maatregelen vanaf 2019 (fase 3) zal gebeuren tijdens het project 'Buurtgerichte aanpak armoede Veenendaal' waarvoor gelden vanuit het reserve sociaal domein zijn aangevraagd.

De invulling en precieze begroting is afhankelijk van de keuzes die de raad gaat maken.

BIJLAGE 1 BEREIK MINIMAREGELINGEN

Regeling	Norm	Aantal rechthebbenden in de Gemeente Veenendaal 2015*	Aantal toegekende aanvragen in 2016**	Gemiddeld bedrag per kind in 2016	Percentage bereik
Geld Terug Regeling	110% van het sociaal minimum	1.201 huishoudens waar in totaal 1.720 rechthebbende kinderen wonen	583 huishoudens waar in totaal 1.074 rechthebbende kinderen wonen	Is niet te filteren	49% van de huishoudens en 62% van de rechthebbende kinderen
Geld Terug Regeling Extra	110% van het sociaal minimum	1.201 huishoudens waar in totaal 1.720 rechthebbende kinderen wonen	366 huishoudens waar in totaal 675 rechthebbende kinderen wonen ***	Gemiddeld wordt 55% van het budget gebruikt met een gemiddeld declaratiebedrag van € 72,86	30% van de huishoudens en 39 % van de rechthebbende kinderen ***
Computer-regeling	110% van het sociaal minimum	1.201 huishoudens waar in totaal 1.720 rechthebbende kinderen wonen	91	€ 472,-	Een computer kan eens per 5 jaar worden aangevraagd. Als we het aantal aanvragen x5 doen bereiken we 38% van de huishoudens met rechthebbende kinderen****
Jeugdportfonds	125% van het sociaal minimum	2.130 kinderen	313 aanvragen waarvan 112 diploma-zwemmen	?	15%

* Aantal rechthebbenden

Er waren helaas geen cijfers voor 2016 beschikbaar maar deze zijn vergelijkbaar.

Over geheel Veenendaal heeft 39% van de huishoudens kinderen.

In 2015 waren er 3080 huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum.

Van deze 3080 huishoudens zouden dan 1201 huishoudens met kinderen zijn.

1201 huishoudens met in totaal 1720 rechthebbende kinderen = gemiddeld 1,4 rechthebbende kinderen per huishouden dat een inkomen heeft tot 110% van het sociaal minimum.

** Aantal toegekende aanvragen

583 huishoudens met in totaal 1074 rechthebbende kinderen = gemiddeld 1,8 rechthebbende kinderen per huishouden dat een inkomen heeft tot 110% van het sociaal minimum.

Gezinnen met meer kinderen zijn dus eerder geneigd een aanvraag te doen bij de GTR.

*** Aantal rechthebbende kinderen aanvragers GTRextra

Van de 583 huishoudens die een aanvraag hebben ingediend voor de GTR wonen in totaal 1.074 rechthebbende kinderen. Van deze 583 huishoudens hebben 366 huishoudens ook een aanvraag ingediend bij de GTR extra. Het is echter niet inzichtelijk hoeveel rechthebbende kinderen er in deze 366 huishoudens verblijven.

Rekenen we dit gelijkwaardig door dan zouden het er 675 zijn. Met dit aantal is het bereik berekend.

**** Aantal aanvragen Computerregeling

In 2016 zijn er in totaal aan 91 huishoudens een computer verstrekt. Echter 124 huishoudens hebben wel de regeling aangevraagd, maar 33 huishoudens hebben er nog geen declaratie voor ingezonden. We bereiken dus 52% maar 14% zet deze aanvraag, om onbekende redenen, niet door.